

10. Perjantaina 20 p. huhtikuuta

k:lo 7 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Esitellään:

1) Hallituksen esitys Venäjän kansalaisten oikeudesta elinkeinon harjoittamiseen Suomessa	Siv. 45
2) Hallituksen esitys Suomessa asuvain Venäjän kansalaisten kunnallisista oikeuksista	50
3) Hallituksen esitys laiksi eräänlaisen omaisuuden käytöstä sodan aikana sekä sodan aiheuttamissa poikkeuksellisissa oloissa	„
4) Kertomus Suomen postisäästöpankin tilasta ja hoidosta vuonna 1913	61
5) Kertomus Suomen postisäästöpankin tilasta ja hoidosta vuonna 1914	„

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Forstén, Kotila, Lilius, Malmivaara, Mänty, Nevanlinna, Nurmela, Paasonen, Pesonen, Pohjaväre, Raade, Rantakari, Retulainen, Rikkinen, Sinkko, Sundberg, Svinhufvud ja Takala.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat: ed. Nevanlinna erään yleisen tehtävän suorittamista varten tästä illasta ensi viikon loppuun sekä yksityisten asiain vuoksi ed. Airola ensi tiistaiksi, ed. Raade täksi illaksi ja huomispäiväksi, ed. Latvala huomisaamusta ensi maanantaiaamuun, ed. E. Saari ensi tiistaiamuun, ed. Paasonen tästä illasta ensi tiistai-iltaan, ed. Malmivaara tästä istunnosta, ed. Lehtimäki tästä istunnosta, ed. Haataja lauantaiaamusta sunnuntai-iltaan ja ed. Sinkko tämän illan istunnosta.

Eduskunnan virkailijat.

Puhemies: Eduskunnalle on ilmoitettava että kansliatoimikunta on ottanut yleistulkiksi johtaja K. V. Puuskan ja yksityistulkiksi ruotsia puhuville kansanmiehille sanomalehden-toimittaja Einar Ottelinin, painatustöiden valvojaksi prokuristi Paavo Raittisen ja hänen apulaisekseen faktori K. F. Heimön.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Venäjän kansalaisten oikeutta elinkeinon harjoittamiseen Suomessa

koskeva hallituksen esitys n:o 1, joka kuluvan huhtikuun 19 p:nä pidetyssä täysi-istunnossa pantiin pöydälle tähän täysi-istuntoon, esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Senaattori Tokoi: Arvoisat edustajat! Kun tämä nyt esitelty asia tarjoo mielestäni sopivan lähtökohdan pienelle keskustelulle, pienelle selvittelylle, joka mielestäni tällä hetkellä on erikoisen tarpeellinen, niin olen rohjennut ottaa vapauden ja pyytää vaivata eduskuntaa hetken ja käyttää sen kallista aikaa muutaman minuutin.

Tämä nyt esitelty asia palauttaa meidän mieliimme kestetyin sortokauden synkimmät päivät. Se palauttaa mieliimme kaikki ne laittomat lait ja asetukset, joita viimeksi kestetyin sortokauden vallitessa on tähän maahan säädetty ja joita tässä maassa on laittomalla tavalla toteutettu. Se palauttaa mieliimme n. s. yhdenvertaisuuslain, se palauttaa mieliimme myös n. s. yleisvaltakunnallisen lain ja monet muut lait, jotka ovat syntyneet tämän yleisvaltakunnallisen lain jälkeen, sen perustuksella ja sen säätämässä järjestyksessä.

Tämä esitys myös palauttaa mieliimme kaiken sen taistelun, jota yksikamarinen eduskunta on koko olemassaolonsa aikana taistellut tätä venäläistä sortoa ja laittomuutta vastaan. Minun on mahdoton kosketella kaikkia niitä eri asiakirjoja; niitä on mahdoton lähteä luettelemaan, sillä jokaisilla valtiopäivillä, joille yksikamarisella eduskunnalla on ollut tilaisuutta kokoontua, on meillä aina ollut esillä torjumistoiempenpiteet sitä laittomuutta ja vääryyttä vastaan, joita meidän kansaamme kohtaan näinä aikoina oli harjoitettu. Monet ovat ne anomukset, monet ovat ne adressit, joita eduskunta on aikanaan Venäjän silloiselle hallitukselle, tsaarivallalle esittänyt ja joiden kautta se on julkituonut tämän maan kansalaisten käsityksen asiassa. Kaikki nämä toimenpiteet ovat olleet tuloksettomia. Se sorto, jota me olemme kärsineet, ei välittänyt asiakirjoista. Se sortovalta ei välittänyt adresseista, ei anomuksista; yhä kasvavalla raivolla se paisui ja sen toimenpiteet yhä häikäilemättömämmin ja räikeämmin ulottuivat meidän maahan. Tosin kaiken aikaa tämän sortojärjestelmän vallitessa aina silloin tällöin kuului Venäjältä käsin toivoa herättäviä ääniä siitä, että Venäjällä eivät kaikki ole meitä vastaan. Vaatimattomina ne kohosivat, vaimeina ne meidän korviimme saapuivat, mutta sittenkin ne olivat todistuksena siitä, että Venäjän kansassa eli myös vapauden halu, että siellä myös eli toivo siitä, että sorto ei ole ikuinen ja että sorto on poistuva, ja silloin, jolloin oikeus maahan palaa, myös Suomen oikeuden palauttamisen aika on tullut. Me puolestamme rohkenimme joko enemmän tai vähemmän rakentaa toiveita näille äänille, jotka rajan takaa meidän korviimme, niinkuin sanoin, heikkoina ja vaimeina saapuivat, mutta kuitenkin rohkeutta ja toivoa herättävinä. Ja me olemme nyt nähneet, että siellä sittenkin eli vapautta rakastava henki. Me olemme nyt nähneet, että Venäjän kansa oli toista mieltä kuin se sortohallitus, joka sieltä nyt on kukistunut.

Mutta minä luulen, että minulla on tilaisuus tai pakko palata tähän kysymykseen pikkuisen tuonneppana. Senvuoksi siirryn vielä lyhyesti selostamaan niitä katsantokantoja, niitä eri virtauksia maassamme, jotka tämän sortokauden vallitessa ja olletikin sen viimeisinä aikoina ovat ymmärtääkseni tässä maassa olleet vallalla.

Kun yleismaailmallinen sota puhkesi, silloin kun se yllätti kansat aivan odottamatta — ei tosin odottamatta, sillä siihenhän taloudellinen kehitys oli ollut omansa johtamaan, mutta kuitenkin se tuli tavallaan odottamatta, sillä juuri niin pian ja vielä sillä hetkellä emme sitä odottaneet.

Kun yleismaailmallinen sota puhkesi, me muistamme, miten silloin Venäjän silloinen vallassa-oleva hallitus hiukan hätkähti. Annettiin erinäisiä lupauksia niille kansoille, jotka olivat yhdistetyt Venäjään. Annettiin lupauksia Puolalle, annettiin puolinaisia lupauksia myös Suomelle ja ennen kaikkea kehoitettiin nohtamaan kaikki kärsityt vääryydet ja se kansallinen sorto, jota ennen oli harjoitettu. Kehotettiin yhtymään yhteisen asian ympärille toivossa, että siitä hyvää lopulta tulee. Minä muistan ja me kaikki muistamme sen ajan. Osassa meidän maatamme heräsi uudestaan elpyvä toivo paremmasta tulevaisuudesta — meidän olemme olleet niin herkkiä luottamaan hallitsijan sanoihin! — ehkä sittenkin tsaarivallalta alkaa korjata niitä vääryyksiä, joita se meitä kohtaan oli harjoittanut. Toivo petti. Tsaarin lupaukset, kruunupäisten lupaukset ovat olleet aina petollisia ja vielä kerran ne pettivät silloin. Kun sotaa jatkui ja Venäjän armeija satunnaisesti kyläkin tunkeutui syvemmälle Galitsiaan, Venäjän vallassa oleva valtiomahti nähtävästi uskoj seiso- vansa lujassa satulassa. Se nohti kaikki, Puolalle ja kaikille muille kansallisuuksille annetut lupaukset. Mitä syvemmälle Venäjän armeija tunkeutui Galitsiaan, sitä syvemmälle kouristivat kaksipäisen kotkan kynnet sorrettuja kansanluokkia. Sitä enemmän saimme tuntea taas yhä yltyvää sortoa meitä vastaan. Se pieni, heikko, aivan heikko myötätunto, joka ensi alussa saattoi meidän maassamme päästä valtaan, se oli pian kadonnut. Me emme saata tällä hetkellä salata keltään sitä tosiasiaa, että yhä yleisemmäksi, etten sanoisi yksimieliseksi käsitykseksi alkoi meidän kansassamme vakaantua se ajatus, että Venäjän voitto olisi Suomen onnettomuus. Meissä pääsi vallalle ajatus siitä, että jos Venäjän tsaarivallan onnistuu voittajana suoriutua tästä sodasta, niin niiden kansallisuuksien, jotka ovat yhdistetyt Venäjän valtiikkaan, tuho ja turmio on tullut.

Tästä näkökohdasta on myöskin löydettävä lähtökohta sille liikkeelle, joka meidän maassamme pääsi valtaan, ja jota me emme saa itseltämme eikä muilta salata, ja se oli se, että yksi ja toinen isänmaataan rakastava nuorukainen näki oikeaksi ja isänmaansa edun vaativan, että heidän on uhrattava voimansa Venäjän vihollisten hyväksi, koska he uskoivat, että sen kautta ja sitä tietä voidaan Suomellekin vapaus saada. Mutta suuri osa, minä sanon suurin osa meidän kansastamme sittenkin säilytti kylmäverisyytensä ja asettui sanoisinko ankaran puolueettomuuden kannalle, tosin sydämessään toivoen, että aika tulisi, jolloin Venäjän hallitusjärjestelmä ja jos mahdollista koko Venäjän valtakunta

sortuisi saadaksemme itsellemme vapauden siinä kansojen yhteisessä tasajaossa, joka Venäjälle tästä oli tuleva.

Mutta Venäjän oman kansan kärsimysten malja oli myös samalla täysi. Se oli myöskin juonut pohjaan sen koettelemusten kalkin, jonka sama sortojärjestelmä oli Venäjän omalle kansalle valmistanut. Se oli kärsinyt samaa sortoa, samaa vääryyttä, samaa häikäilemätöntä menettelyä Venäjän hallitusvallan puolelta, ja se nousi voimalla ja väellä. Ikäänkuin salama se iski Venäjän vallitsevaan hallitusjärjestelmään, kukisti Venäjän tsaarivallan, vapautti Venäjän tsarismin ikeen alta, kukisti sen sortojärjestelmän, joka Venäjällä oli ollut vallalla, ja julisti kaikille Venäjän kansoille vapauden kaunista evankeliumia.

Tämä vapauden julistus ulottui myöskin meidän maahamme. Heti paikalla, kun Venäjän kansa oli saanut oman vapautensa, se myöskin tarjosi veljen kättä kaikille niille kansallisuuksille, jotka olivat saman sortovallan alla kärsineet, ja ensimmäisenä se tarjosi veljen kättä meille. Se palautti meidän vanhan, ennen voimassaolleen valtio-oikeudellisen asemamme ja antoi meille lupauksen siitä, että Suomen valtio-oikeutta, sen hallitusmuotoa tullaan kehittämään ja muuttamaan sellaiseksi, että se vastaa muuttuneita oloja. Eikähän muuten saattaisi ollakaan, sillä meidän hallitusmuotomme, meidän valtiojärjestyksemme on lähes puolitoistasataa vuotta vanha. Siinähan on muutoksen, korjauksen ja parantamisen varaa.

Nyt me olemme tulleet uuteen aikaan. Meillä on nyt vapaus tehdä työtä avonaisesti, rehellisesti kaikkien nähden, oman isänmaamme, oman kansamme, oman Suomemme hyväksi ja menestykseksi. Minkälainen on oleva se tulevaisuus, johonka me kuljemme, sitä on ymmärtääkseni tällä hetkellä mahdoton täydellisesti käsittää, ainakin täydellisesti selittää. Mehän elämme vielä sanoisinko vallankumouksen tilassa. Vallankumous ei ymmärtääkseni vielä ole täydellisesti loppuun suoritettu. Tosin tsaarivalta on kukistettu, mutta tämän valtiollisen vallankumouksen rinnalla on vielä käymässä syvälle käypä yhteiskunnallinen vallankumous. Millä tavalla meidän tuleva valtiomuotomme kehittyä, minkälaiseksi se muodostuu, sitä ymmärtääkseni on mahdotonta tällä hetkellä edes osapuilleen sanoa. Mutta pääpiirteissä minä luulen, ettei tässä kysymyksessä pitäisi olla eri mieltä, sillä minun ymmärtääkseni asia on siten, että vapautunut Venäjä, Venäjän vapaa kansa ja se tie, jonka Venäjän kansa itselleen asettaa, jota se lähtee kulkemaan, se vapautuksen tie, se ei saata edellyttää

mitään muuta kuin sitä, että kaikille kansoille, jotka ovat itsemääräämisoikeuteen kypsyneet, niille täytyy se myöskin antaa. Meidän kansamme koko kehitys, koko menneisyys ja eletty historia on elävänä todistuksena siitä, että Suomen kansa on aikojen kuluessa kehittynyt ja kypsynyt itsenäiseksi kansaksi, täysin itsenäiseksi määräämään omasta oikeudestaan, omista asioista ja omista suunnistansa. Koko meidän sivistyksellinen kehityksemme on kulkenut niin omintakeisissa puitteissa, koko meidän taloudellinen kehityksemme on myöskin siinä määrin itsepäinen ja koko meidän yhteiskunnallinen järjestyksemme on niin eroava Venäjän yhteiskunnallisesta järjestyksestä, ettei saata tulla kysymyksen näiden yhteiskuntain sellainen yhteenliittyminen, että toisen tai toisen yhteiskunnallinen järjestys siitä kärsisi. Ja minä olen vakuutettu siitä, että vapaan Venäjän, uuden Venäjän — sanoisinko — arvokkaan naapurin ja — minä pyydän lisätä — täysin arvokkaan liittolaisen, täytyy olla myös täysin itsenäisen kansan, sillä itsenäinen kansa ei saata kärsiä orjuutettua ja sorrettua naapuria ja sorrettua liittolaista. Enkä usko, että Venäjän kansassakaan myöskään saattaa olla tästä eri mieltä. Ja minä rohkenen puolestani toivoa, että Venäjän kansa ja sen johtavat piirit, sen hallitus on myöskin viipymättä osoittava ei ainoastaan sanoissa vaan myöskin teoissa, että ne lupaukset, jotka vapaan Venäjän kansan edustajat ovat meille antaneet, että ne lupaukset ovat sen arvoiset, että ne myöskin pidetään kaikilta eri osiltaan ja kaikkia yksityiskohtia myöten.

Minä rohkenen siis luottaa siihen, että Suomen kansan itsemääräämisoikeus, Suomen kansan itsenäisyyden alku on nyt varmalla pohjalla ja meidän velvollisuutemme on sitä kehittää järkkähtämättä ja johdonmukaisesti, ja sillä tavalla, että Suomen kansan itsenäisyys jo läheisessä tulevaisuudessa tulee taatuksi.

Mutta tämän poliittisen kysymyksen rinnalla, josta minä rohkenen olla sitä mieltä, että me emme siinä ole eri kannalla, on meillä sarja yhteiskunnallisia kysymyksiä, jotka ovat yhtä kiipeitä, yhtä syvälle käypiä ja — etten sanoisi — joista myöskin meidän valtiollinen kehityksemme suuresti riippuu. Tehän tiedätte, että tämä eletty sortokausi on ollut myöskin yhteiskunnallista taantumuskautta. Yhteiskunnallinen ja taloudellinen reformityö on näinä aikoina jäänyt kokonaan ketoon. Kaikki ne yhteiskunnalliset uudistukset ja parannukset, jotka eduskunta on näinä aikoina vaivoin ja vaivoin saanut aikaan, ovat jääneet toteutumatta. Ja mitä pahimpia olivat ne kokemukset, jotka suurlakon jälkeen saatiin huomata,

sen vuoksi, että myöskin meidän maassamme sen jälkeen heti paikalla alkoi ilmetä yhteiskunnallisesti taantumuksellisia virtauksia. Me emme olleet kypsyneet siihen, että me olisimme heti voimalla ja väellä ryhtyneet toteuttamaan yhteiskunnallisia uudistuksia ja reformeja, kohottamaan todella tämän kansan taloudellista tasoa sellaiseksi, että kansa olisi tuntenut olevansa tässä maassa kotonaan, jokainen kansalainen olisi tuntenut olevansa täysin oikeutetussa asemassa. Mutta laajojen kansankerrosten oikeudet jäivät entiselleen, ne jäivät korjaamatta ja parantamatta. Se osa väestöstä, jota tämä laiminlönti kohtasi, työväestö, ei ole sitä unohtanut. Ja nyt näissä uusissa oloissa työväestö on nostanut uudestaan päänsä ja sillä on oikeus vaatia, että sitä ei nyt unohdeta. Se vaatii nyt todella reformeja. Se vaatii todella sellaisia uudistuksia, jotka koskevat syvälle yhteiskunnan perustuksiin, jotka koskevat työväestöä kokonaisuudessaan. Se ei aio jättää nyt tilaisuutta käyttämättä hyväkseen, vaan vaatii uudistuksia, sellaisia uudistuksia, joista sille on todella hyötyä. Se ei aio toista kertaa enää käydä samaa oppia, samaa katkeraa, raskasta oppia, jonka se suurlakon jälkeen sai kokea, kun sen järjestäytyminen oli laiminlyöty ja kun se ei ymmärtänyt tarmolla valvoa oikeuksiaan.

Me siis näemme, että me olemme suurien uudistusten ja reformien kynnyksellä, uudistusten, jotka tulevat käymään niin syvälle, että tuskin kukaan on ennen rohjennut olettaa, että sellaisia uudistuksia näin pian meidän maassamme täydyttään ruveta toteuttamaan. Minä olen tämän maininnut siksi, että näiden uudistustöitten jouduttamisesta, näiden uudistustöiden aikaansaamisen nopeudesta riippuu suurelta osalta myös meidän itsenäisyytemme turvaaminen, ja minä tahtoisin tältä paikalta erikoisesti kääntyä vallassaolevien luokkien puoleen, niiden puoleen, joilla vielä meidän maassamme on yhteiskunnallinen ja taloudellinen valta, ja huomauttaa heille juuri siitä ajankohdasta, missä me nyt elämme. Nyt ei ole se aika, jolloin me saisimme asettua vastarintaan, vaan nyt täytyy hyvällä myöntämyksellä niihin uudistuksiin, joita työväestö todella kaipaa ja joita se oikeuden mukaan on oikeutettu saamaan ja jotka voidaan toteuttaa. (Vasemmalta: Hyvin! Oikein!) Sillä minä olen vakuutettu siitä, että jos nyt tällä hetkellä syntyy ylipääsemätön taloudellinen ristiriita, jos vallassaoleva luokka nyt tällä hetkellä asettuu poikkitehtäviin niitä oikeutettuja vaatimuksia vastaan, jotka nyt on esitetty, se ei ole onneksi eikä menestykseksi meidän maallemme eikä meidän kansallemme, ja toivon että myös meidän

maamme kaikki kansankerrokset tämän käsittävät. Samalla minä rohkenen myös tältä paikalta kääntyä työväen puoleen, erittäinkin työväen järjestöjen puoleen, niiden järjestyneiden toverien puoleen, joihinka minä ehdottomasti luotan. Ja minä pyydän heitä myös tässä tilaisuudessa osoittamaan, että työväki todella on meidän maassamme järjestynyt ja että se ymmärtää järjestyksen arvon ja että se ei saata sitä häpeään, vaan että se todella järkähtämättä, rehellisesti ja johdonmukaisesti kulkee sitä päämäärää kohti, jonka se on itsellensä asettanut, kulkee sitä järkähtämättömästi ja järjestyksessä. Olen vakuutettu siitä, että tässä maassa tullaan näkemään se tosiasia, että järjestys maassa on parhaiten turvattu silloin kuin järjestynyt työväki sitä hallitsee. (Vasemmalta: Hyvä!)

Minä siis näiden taloudellisten ristiriitojen johdosta ja nähdessäni koko tämän taloudellisten ristiriitojen meren edessäni, joka, sanottakoon suoraan, asettaa nykyisen hallituksen ja asettaa myöskin Eduskunnan sangen vastuunalaiseen asemaan, minä sen vuoksi rohkenen erikoisesti luottaa, että meidän maamme kaikki kansankerrokset käsittävät nykyisen aseman ja säilyttävät ennen kaikkia kylmän järkensä ja sen todella ylistetyn suomalaisen maltillisuuden ja rauhallisuuden, jota ennen kaikkia näissä oloissa tarvitaan (Vasemmalta: Hyvä!). Minä siis rohkenen luottaa, että me tänä aikana saamme tässä yhteiskunnallisessa uudistustyössä luottaa kansaan, sen terveen järkeen ja sen selvään katsantokantaan, jonka se aikojen kuluessa on osoittanut itsellään olevan. Samalla rohkenen luottaa, että Eduskunta myöskin on näissä oloissa uskollisesti ja rehellisesti täyttävä velvollisuutensa kansamme onneksi ja menestykseksi.

En tahdo tässä lähteä koskettelemaan kaikkia niitä yhteiskunnallisia kysymyksiä, jotka meillä ovat tällä hetkellä edessä. Ne ovat monet ja suuret. Mutta kun minä nyt olen, etten sanoisi, velvollinen esiintymään tältä paikalta nykyään meidän maahamme vastikään asetetun uuden hallituksen puolesta, niin samalla minä myöskin tahdon ja kaikki minun toverini tahdomme heti paikalla avonaisesti ja rehellisesti kääntyä Eduskunnan puoleen ja sanoa suoraan teille, että meillä ei ole mitään muuta politiikkaa kuin se politiikka, jonka Eduskunta on hyväksynyt, ja sitä politiikkaa me tulemme noudattamaan (hyvä!). Ja sanon suoraan, että meillä ei ole mitään muita tarkoituksia kuin Eduskunnan päätösten ja tahdon täytäminen. Minä toivon, että näissä raskaissa oloissa, joissa me nyt elämme, mutta samalla niissä toivokkaissa oloissa — sillä me näemme nyt Suomen

uuden päivän valkenevan — että me näissä oloissa täydellä luottamuksella ja avomielisyydellä käännymme kaikissa asioissa toistemme puoleen.

Samalla voin vakuuttaa teille, että hallitus on kaikista asioista, olkoot ne mitä laatua tahansa, ensi hetkestä lähtien, kun se on astunut paikoilleen, sitoutunut tekemään tiliä ja vastamaan töistään Eduskunnalle. Me olemme aina tavattavissa, aina löydettävissä, milloin ikinä tahdotte meitä kutsua. Ja me olemme myös aina valmiit jättämään paikkamme eduskunnan käytettäväksi, silloin kun te ette enään meitä tarvitse, ja olemme iloiset siitä, että olemme voineet yhden, ehkä lyhyen hetken elämästämme uhrata uuden Suomen luomiseksi, uuden paremman tulevaisuuden rakentamiseksi. Tähän me kaikki hartaasti pyrimme. (Hyvä-huutoja ja käten taputuksia.)

Ed. Bäck: Det måste beklagas, att propositionerna n:ris 1 och 2 kommit till landtdagens behandling, förrän förhållandena mellan Finland och Ryssland blifvit ordnade. Behandlingen af sagda propositioner torde väl i alla fall stå i intim förbindelse med ordnandet af sagda förhållanden. Jag vågar därför uttala den förhoppning, att ofvanantydde propositioner af de utskott, till hvilka de remitteras, måtte föreslås att förkastas. Grunden till Finlands autonomi bör först läggas. Sedan må man bygga vidare på denna grund. Så mycket mera bör detta förslag framställas som de löften om frihet, hvilka tillerkänts Finlands folk, de senaste dagarna blifvit groft kränkta. Finlands senat, dess landtdag och enskilda personer hafva af beväpnade ryska soldathoppar blifvit på det mest oförsynta sätt förolämpade. Tyvärr måste det erkännas, att bland det finska folket funnits lager, hvilka i så ringa grad förstått sin frihet, att de försökt vinna sina rättigheter genom att vädja till ryska bajonetter. Man vågar väl hoppas, att det, som nu skett, varit blott dynningar efter stormen. I alla händelser bör det pointeras, att rätt går före våld, äfven i revolutionstider.

Ed. Schybergson: Det är icke vanligt att under en remissdebatt inlåta sig på polemik. Men den senaste talarens andragande, så föga ägnadt att framträda efter det storslagna tal, som här hölls å regeringens vägnar, är såväl därför som särskildt till sitt innehåll sådant, att ett bemötande kräfves, icke minst ifrån dem, som stå talare i politiskt hänseende nära. Det är först och främst en alldeles oriktig uppfattning att yrka på att också under revolutionstider rätt skall gå framför våld. Det är revolutionens hela tanke,

att våld då går framför rätt, och man måste taga hänsyn till detta och därför bedöma de våldshandlingar som förekommit efter annan måttstock än under normala och lagliga förhållanden.

Hvad som den föregående talaren i detta afseende framhållit har icke den ringaste gemenskap med den fråga, som i dag öfverlämnas till utskottsbehandling. Redan under det våldsregimen var som värst fann Finlands landtdag sig kunna skilja frågan om ryska medborgares rätt i detta land från den politiska frågan i öfrigt och ansåg sig kunna med kallt förstånd erkänna, att det i och för sig var fråga om rättigheter, som kunde utan betänklighet från vår sida och utan dagtingan tillerkännas ryska medborgare. Och huru mycket mera under nuvarande förhållanden! Jag kan icke förstå annat än att landtdagen icke blott därför att det är landtdagens plikt, utan med beredvillighet skall tillmötesgå krafvet i detta afseende och godkänna vår nuvarande regerings härom framlämnade proposition.

Ed. Lille: Jag ber endast att i allo få förena mig om hr Schybergsons uttalande.

Ed. Hornborg: Trots det, som af hr Schybergson här har uttalats och som man ju i allt väsentligt torde nödgas ansluta sig till, är det ett ofrånkomligt faktum, att den nu föreliggande propositionen, liksom propositionen n:o 2, berör detaljer i ett nydaningsarbete, som ännu är förstående. Det förefaller därför dock i viss mån oformligt, att dessa detaljer skola handläggas af landtdagen, innan ännu själfva de grundläggande principerna för den framtida regleringen af förhållandet mellan Finland och Ryssland klargjorts. Af vissa skäl synes det mig därför vara på sin plats att nu uttala, att de ifrågavarande propositionernas remiss till utskott icke bör få betraktas såsom liktydig med ett förbiseende af det faktum, att händelsernas utveckling under de senaste decennierna har nödvändiggjort en genomgripande omgestaltning af vårt lands förhållande till Ryssland.

Ed. Airola: Kun tästä asiasta on kerran puheenvuoroja otettu ja keskustelu sillä tavoin viritetty, niin minä arvelen, että ehkä vasemmistonkin puolelta on syytä joku sana lausua. Sortovuosien aikaan, kun olivat tämänlaatuiset asiat kyseessä, niin meidän taholtamme ilmoitettiin, että me olemme valmiit ja halukkaat järjestämään täällä olevien venäläisten olot ja oikeudet sellaisiksi, että niitä täytyy venäläisten puolelta pitää siedettävänä, ja että me olemme valmiit siinä